

ที่ ศย ๐๒๖.๔๕/๓๓๒

สำนักงานยุทธศาสตร์
สำนักงานศาลยุติธรรม
อาคารศาลอาญา
ถนนรัชดาภิเษก เขตจตุจักร
กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

๑๖ มีนาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอบขอบคุณการบอกเล่าข้อเท็จจริงการทำหน้าที่ล่ามในการดำเนินกระบวนการพิจารณาชั้นอนุญาโตตุลาการ
พร้อมข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

เรียน คุณวณิชชา สุมานัส

อ้างถึง หนังสือลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ เรื่อง แนะนำให้จัดอบรมให้ความรู้อนุญาโตตุลาการในสังกัด
เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของอนุญาโตตุลาการและการจัดการกระบวนการพิจารณาอนุญาโตตุลาการ
ผ่านล่าม

ตามหนังสือที่อ้างถึง ท่านได้บอกเล่าข้อเท็จจริงการทำหน้าที่ล่ามในการดำเนินกระบวนการ
พิจารณาชั้นอนุญาโตตุลาการ ณ สถาบันอนุญาโตตุลาการ สำนักงานศาลยุติธรรม ในข้อพิพาทหมายเลขดำ
ที่ ๓๕/๒๕๖๖ พร้อมข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะสำหรับการบริหารจัดการข้อพิพาทชั้นอนุญาโตตุลาการ
ความละเอียดครบถ้วนแล้ว นั้น

สถาบันขอเรียนว่า สถาบันได้รับหนังสือของท่านแล้ว ข้อเสนอแนะของท่านเป็นประโยชน์ต่อ
สถาบันในการพิจารณาเกี่ยวกับการบริหารจัดการกระบวนการพิจารณาชั้นอนุญาโตตุลาการต่อไป

จึงขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

๑๙๕ ๓-๓

(นางสาวสุธินี ฤกษ์วสินกุล)

ผู้อำนวยการสำนักงานยุทธศาสตร์

สำนักงานยุทธศาสตร์

ส่วนคดีระหว่างประเทศ

โทร. ๐ ๒๕๔๑ ๒๒๙๘ - ๙

โทรสาร ๐ ๒๕๑๒ ๘๔๓๔

สมาคมวิชาชีพนักแปลและล่ามแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ Southeast Asian Association of Professional Translators and Interpreters

33 อาคารบ้านราชครูห้อง 402 ซ.พหลโยธิน 5 ถ.พหลโยธิน แขวงพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400
โทร. 02-617-3839 email: seaproti@gmail.com เว็บไซต์: www.seaproti.org

เรียน ผู้อำนวยการ สถาบันอนุญาตตุลาการ TAI

เรื่อง แนะนำให้ท่านจัดอบรม ให้ความรู้อนุญาตตุลาการในสังกัดของท่าน เรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ของอนุญาตตุลาการ และการจัดการกระบวนการพิจารณาคดีอนุญาตตุลาการผ่านล่าม

ข้าพเจ้า ในฐานะล่ามที่ได้รับการว่าจ้างให้ปฏิบัติหน้าที่ในข้อพิพาททางอนุญาตตุลาการหนึ่ง เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2568 โดยมีฝ่ายผู้เรียกร้อง ฝ่ายหนึ่ง และฝ่ายผู้คัดค้านที่ 1 และผู้คัดค้านที่ 2 เป็นผู้ที่อยู่ในข้อพิพาท

ข้าพเจ้าประสงค์จะชี้แนะต่อท่านเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของอนุญาตตุลาการและการจัดการกระบวนการพิจารณาอนุญาตตุลาการ ผ่านล่าม ดังกล่าว ซึ่งข้าพเจ้าเห็นว่า ไม่สอดคล้องกับมาตรฐานความเป็นมืออาชีพ และความเหมาะสมตามหลักสากล เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ ทั้งในประเทศและในระดับสากล โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การปฏิบัติต่อล่ามอย่างไม่เหมาะสม

ข้าพเจ้าปฏิบัติหน้าที่ในฐานะล่ามตามที่ได้รับมอบหมายจากฝ่ายผู้คัดค้านที่ 1 และได้ทำการสอบถามตนตามกฎหมายอย่างถูกต้องเรียบร้อยแล้ว ในระหว่างการซักถามพยาน ข้าพเจ้าเผชิญกับความยากลำบากในการฟังคำเบิกความของพยานให้ชัดเจน เนื่องจากข้อจำกัดของสภาพแวดล้อมในห้องพิจารณาคดี กระนั้น อนุญาตตุลาการจากฝ่ายผู้เรียกร้อง ซึ่งเป็นหนึ่งในคณะอนุญาตตุลาการ ได้พูดกับข้าพเจ้าด้วยน้ำเสียงและถ้อยคำที่ฟังดูเหมือนเป็นการสั่งการว่า "Did you translate?" และย้ำ ๆ ว่า "Did you translate what he said?" ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกตระหนกและกดดัน ว่าทำไมอนุญาตตุลาการจะต้องกดดันล่ามขนาดนี้ เพราะการแปลแบบล่ามต้องใช้เวลาในการพิจารณาคำศัพท์และถ่ายทอดออกมาให้ถูกต้อง การใช้คำพูดที่กดดันเช่นนี้เป็นหนึ่งในสาเหตุที่อาจทำให้ล่ามทำงานได้ไม่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ข้าพเจ้ายังเกิดความสงสัยว่าเหตุใดอนุญาตตุลาการจากฝ่ายตรงข้ามจึงเข้ามาแทรกแซงการทำงานของข้าพเจ้า ในขณะที่อนุญาตตุลาการจากฝ่ายผู้คัดค้านยังไม่ได้เข้ามาช่วยจัดการหรือสนับสนุนการเบิกความผ่านล่ามของฝ่ายตนเองเลย และการกระทำของอนุญาตตุลาการจากฝ่ายผู้เรียกร้องไม่ได้เป็นการแสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจคนทำงานรอบข้าง

จากประสบการณ์การทำงานในกระบวนการอนุญาตตุลาการทั้งที่สิงคโปร์และในต่างประเทศ ข้าพเจ้าได้คุ้นชินกับการใช้ภาษาที่แสดงถึงความเคารพและสุภาพต่อทุกฝ่ายในห้องพิจารณาอนุญาตตุลาการ ตัวอย่างเช่น คำกล่าวอย่าง "Madam Interpreter, please translate what the witness testified just now" หรือ "Madam Interpreter, please speak louder so people can understand." ซึ่งเป็นภาษาที่ให้เกียรติล่าม และล่ามก็จะตอบกลับด้วยความเต็มใจ พร้อมคำเรียกว่า "ท่าน" เช่น "I am so sorry, sir." การใช้ถ้อยคำเช่นนี้เป็นที่พบเห็นได้ทั่วไปในหมู่อนุญาตตุลาการต่างชาติและในประเทศที่ศิวิไลแล้ว ไม่ควรจะเป็นการพูดกับใครก็ตามในกระบวนการ ไม่เว้นแม้แต่นักงานทำความสะอาด เจ้าหน้าที่ของสถาบัน หรือผู้บันทึกคำให้การในศาล โดยไม่มีการละเว้นแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม การที่อนุญาตตุลาการไทยใช้ถ้อยคำในลักษณะที่คล้ายการออกคำสั่ง ไม่เพียงแต่บ่งบอกถึงการไม่ให้เกียรติล่าม ซึ่งโดยปกติแล้ว อนุญาตตุลาการแต่ละฝ่ายจะมีหน้าที่ดูแลพยานและล่ามของฝ่ายตนเองเท่านั้น แต่ยังสะท้อนถึงทัศนคติที่ขาดความเข้าใจและความตระหนักถึงบทบาทของผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้วย นอกจากนี้ ยังทำให้เกิดคำถามถึงวุฒิภาวะและความน่าเคารพที่ควรมีในตัวอนุญาตตุลาการไทยอีกด้วย

สมาคมวิชาชีพนักแปลและล่ามแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ Southeast Asian Association of Professional Translators and Interpreters

33 อาคารบ้านราชครูห้อง 402 ซ.พหลโยธิน 5 ถ.พหลโยธิน แขวงพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400
โทร. 02-617-3839 email: seaproti@gmail.com เว็บไซต์: www.seaproti.org

การเตรียมการที่ไม่เพียงพอสำหรับล่าม

ข้าพเจ้าได้รับข้อมูลเนื้อหาคดีเพียงสองวันก่อนการพิจารณา และไม่เคยได้รับเอกสารสัญญาที่เกี่ยวข้องมาก่อน โดยประเด็นนี้ก็เป็นความผิดของผู้ว่าจ้าง และล่ามก็ได้แจ้งผู้ว่าจ้างไปแล้วว่า ล่ามไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพหากไม่มีเอกสารให้ศึกษาที่เพียงพอ ส่งผลให้การแปลคำถามและคำเบิกความที่เกี่ยวข้องกับสัญญาเป็นไปอย่างล่าช้าและยากลำบาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพยานของฝ่ายผู้คัดค้านไม่มีความรู้เชิงลึกเกี่ยวกับเนื้อหาของสัญญา ล่ามจึงต้องระวังคำแปลและต้องทำไปอย่างช้า ๆ เพื่อให้มั่นใจว่า ไม่ได้แปลผิด อันจะเป็นผลเสียต่อพยานและจะเป็นการไม่ยุติธรรมต่อพยาน

นอกจากนี้ ในฐานะล่ามที่เป็นคนกลางและไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับฝ่ายใด ข้าพเจ้ากลับไม่มีโอกาสเข้าฟังกระบวนการพิจารณาคดีก่อนหน้านี้ ซึ่งหากได้รับอนุญาตให้เข้าร่วม เช่นเดียวกับที่เคยปฏิบัติหน้าที่ล่ามในกระบวนการอนุญาตโตตุลาการที่สิงคโปร์ ซึ่งเปิดโอกาสให้ล่ามได้ลงจัดที่นั่งต่อหน้าของคณะอนุญาโตตุลาการ และรับฟังข้อพิพาทตั้งแต่ต้น ข้าพเจ้าจะสามารถซึมซับคำศัพท์ สำนวน และเข้าใจภาพรวมของคดีได้ชัดเจนขึ้น ส่งผลให้การแปลมีความถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ข้าพเจ้ากลับถูกให้ออ้อยู่ภายนอกห้องพิจารณา ทำให้ขาดโอกาสเข้าถึงข้อมูลที่สำคัญต่อการแปลอย่างครบถ้วน ข้าพเจ้ามองว่าการเตรียมการในลักษณะนี้เป็นภาระที่ไม่สมเหตุผลต่อล่าม อีกทั้งการไม่อนุญาตให้ล่ามเข้าร่วมฟังกระบวนการตั้งแต่ต้น และจะคาดหวังว่า ล่ามจะสามารถแปลได้เทียบเท่ากับทนายความฝ่ายผู้เรียกร้องที่อ่านเอกสารมาเป็นเดือนและเข้าฟังการพิจารณาทุกนัดได้อย่างไร

การให้ทนายฝ่ายผู้เรียกร้องปฏิบัติหน้าที่ล่ามโดยไม่สาบานตน

ในระหว่างพิจารณา อนุญาโตตุลาการฝ่ายผู้เรียกร้อง ได้ขอให้ทนายของฝ่ายผู้เรียกร้อง ซึ่งอยู่ในห้องพิจารณามาหลายวันและได้อ่านเอกสารมานาน ทำหน้าที่แปลแทนข้าพเจ้า โดยทนายผู้นั้นไม่ได้สาบานตนตามหลักการที่ควรปฏิบัติ ข้าพเจ้ามองว่า การกระทำได้กล่าวลดทอนความน่าเชื่อถือของกระบวนการพิจารณา เนื่องจากทนายความเป็นผู้มีส่วนได้เสียในคดี และการแปลโดยบุคคลที่ไม่ใช่ล่ามที่สาบานตน หรือล่ามที่เป็นกลาง อาจส่งผลต่อความเป็นกลาง รวมถึงประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ เช่น ความน่าเชื่อถือของคำแปล ความถูกต้องตามกฎหมายของกระบวนการ และความเสี่ยงต่อการตีความที่คลาดเคลื่อนอันอาจส่งผลต่อการพิจารณาคดีและเป็นผลเสียต่อคู่พิพาทฝ่ายตรงข้าม

การจัดการกระบวนการที่ขาดความเป็นมืออาชีพ

การจัดที่นั่งในห้องพิจารณาให้ข้าพเจ้านั่งด้านหลังพยาน ทำให้ข้าพเจ้าได้ยินคำเบิกความไม่ชัดเจนชัดคำ จะอ่านจากปากพยานก็ยากเนื่องจากจัดให้พยานนั่งหันหลังให้ล่าม และต้องอาศัยการสอบถามจากทนายในทีมบางครั้ง จึงทำให้ดูว่ากระบวนการช้า แต่ที่จริงพยานมีเวลาเบิกความ และจะใช้เวลานานแค่ไหนก็ได้ตามที่ได้รับโควตา นอกจากนี้ ในช่วงหนึ่ง อนุญาโตตุลาการฝ่ายของผู้เรียกร้อง ได้แปลคำสนทนาเป็นภาษาอังกฤษให้ ประธานของคณะอนุญาโตตุลาการ ตลอดเวลา ซึ่งข้าพเจ้ามองว่า ควรจัดหาล่ามให้ประธานของคณะอนุญาโตตุลาการโดยเฉพาะ เพื่อรักษาความเป็นกลางและความ

สมาคมวิชาชีพนักแปลและล่ามแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ Southeast Asian Association of Professional Translators and Interpreters

33 อาคารบ้านราชครูห้อง 402 ซ.พหลโยธิน 5 ถ.พหลโยธิน แขวงพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400
โทร. 02-617-3839 email: seaproti@gmail.com เว็บไซต์: www.seaproti.org

เหมาะสม แทนการให้อนุญาตตุลาการฝ่ายของผู้เรียกร้องปฏิบัติหน้าที่ล่ามให้ ซึ่งอาจจะเป็นล่ามพูดพร้อม (Simultaneous Interpreting) ก็ได้ ซึ่งเห็นได้ชัดว่า กระบวนการพิจารณาอนุญาตตุลาการนี้ไม่ได้เข้าใจวิธีการใช้ล่ามและไม่เห็นความสำคัญในการใช้ล่ามเมื่อประธานองคมนตรีอนุญาตตุลาการไม่ชำนาญภาษาต่างประเทศ

ผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของกระบวนการ

ข้าพเจ้าเห็นว่า การให้หมายฝ่ายผู้เรียกร้องแปลหรือปฏิบัติหน้าที่ล่าม “โดยไม่สาบานตน” เป็นการกระทำที่ไม่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลที่ทั่วโลกยอมรับ หากกระบวนการนี้ถูกนำไปเผยแพร่ในวงกว้าง อาจส่งผลเสียต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่างชาติและภาพลักษณ์ของอนุญาตตุลาการไทย รวมถึงกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวม ข้าพเจ้าจึงตั้งคำถามว่า การที่หมายฝ่ายผู้เรียกร้องแปลหรือปฏิบัติหน้าที่ล่ามโดยไม่สาบานตน ถือเป็นการขัดต่อหลักการใด ๆ หรือไม่ และคำแปลดังกล่าวยังรับฟังเป็นพยานได้ตามกฎหมายหรือไม่ หากรับฟังได้ ข้าพเจ้าเกรงว่ามาตรฐานของกระบวนการอนุญาตตุลาการไทยจะถูกมองว่ายังไม่เทียบเท่าสากล

ข้อเสนอแนะ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ข้าพเจ้าขอความกรุณาจากท่านให้ดำเนินการดังต่อไปนี้ ในอนาคต

- จัดอบรมอนุญาตตุลาการทุกท่านในสังกัดของสถาบันเกี่ยวกับการให้เกียรติและเคารพในศักดิ์ศรีของล่ามและบุคคลอื่นในกระบวนการ เพื่อสร้างความเข้าใจว่าล่ามเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมที่มีความสำคัญเท่าเทียม ไม่ควรกีดกันหรือใช้ภาษาที่บั่นทอนจิตใจคนทำงาน ที่ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นกลาง และไม่ได้มีส่วนได้ส่วนเสียกับใคร เพราะความไม่มืออาชีพไม่ได้อยู่ที่ล่ามแปลช้า แปลเร็ว แต่อยู่ที่กระบวนการทำงานของล่ามถูกแทรกแซงโดยผู้ที่ไม่รู้หน้าที่ของล่าม และทำให้ล่ามปฏิบัติหน้าที่ไม่มีประสิทธิภาพ
- กำหนดแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมให้ล่าม เช่น การให้ล่ามได้มีโอกาสเตรียมตัวจากการได้มีโอกาสอ่านเอกสารล่วงหน้า การจัดที่นั่งที่เหมาะสม และการเปิดโอกาสให้ล่ามได้เข้าฟังกระบวนการพิจารณาคดีบ้าง เพื่อให้ล่ามสามารถซึมซับคำศัพท์ สำนวน และเข้าใจภาพรวมของคดี
- เน้นย้ำความสำคัญของการสาบานตนของล่าม เพื่อรักษาความน่าเชื่อถือของคำแปล และป้องกันการให้บุคคลที่มีส่วนได้เสียในคดีปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว แม้จะยอมรับกันว่า ให้หมายฝ่ายผู้เรียกร้องช่วยแปลได้ แต่ก็อาจเป็นข้อโต้แย้งได้ในภายหลัง เนื่องจากกระบวนการไม่ชอบด้วยกฎหมาย
- ยกย่องกระบวนการอนุญาตตุลาการไทยให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์ในเวทีโลก

ข้าพเจ้าในฐานะผู้มีประสบการณ์ในกระบวนการอนุญาตตุลาการทั้งในและต่างประเทศ และในฐานะอนุญาตตุลาการของสถาบันอนุญาตตุลาการ THAC ของกระทรวงยุติธรรม ขอเรียกร้องให้ท่านพิจารณาเรื่องนี้อย่างจริงจัง เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมทางเลือกนี้มีความศักดิ์สิทธิ์ น่าเชื่อถือ และเป็นที่ยอมรับทั้งในระดับชาติและนานาชาติ

ล่ามมิใช่เพียงผู้แปลคำพูด แต่เป็นฟันเฟืองสำคัญที่สมควรได้รับการปฏิบัติด้วยความเคารพเช่นเดียวกับทุกฝ่ายในคดี

สมาคมวิชาชีพแปลและล่ามแห่งประเทศไทย
Southeast Asian Association of Professional Translators and Interpreters

33 อาคารบ้านราชครูห้อง 402 ซ.พหลโยธิน 5 ถ.พหลโยธิน แขวงพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400
โทร. 02-617-3839 email: seaproti@gmail.com เว็บไซต์: www.seaproti.org

ขอแสดงความนับถือ

วณิชชา สุมานัส

นายกสมาคมวิชาชีพแปลและล่ามแห่งประเทศไทย
อนุญาตตุลาการของสถาบันอนุญาตตุลาการ THAC ของกระทรวงยุติธรรม

วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2568